

การวิเคราะห์ความแตกต่างในคุณลักษณะของครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน

The Analysis of Characteristic Discrepancy of School Teachers with Different Ranks

ศุภนันท์ ทันทภิรมย์ *

E-mail : supanun2010@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณลักษณะของครูเชี่ยวชาญ ครูชำนาญการพิเศษ ครูชำนาญการและครู 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะของครูเชี่ยวชาญ ครูชำนาญการพิเศษ ครูชำนาญการและครู 3) ค้นหาคุณลักษณะของครูที่ทำให้เกิดความแตกต่างในครูทั้ง 4 ประเภท ที่สามารถจำแนกเป็นครูเชี่ยวชาญ ครูชำนาญการพิเศษ ครูชำนาญการและครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและโรงเรียนมัธยม ศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวง ศึกษาธิการ จำนวน 320 คน แบ่งเป็น 4 ประเภท ประกอบด้วย 1) ครูเชี่ยวชาญ จำนวน 80 คน 2) ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 80 คน 3) ครูชำนาญการ จำนวน 80 คน 4) ครู จำนวน 80 คน ที่สอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้ครูเชี่ยวชาญเป็นหลัก ซึ่งมีจำนวน 80 คน จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างครูประเภทอื่น ๆ ในโรงเรียนเดียวกันหรือโรงเรียนที่ใกล้เคียงกันในจังหวัดเดียวกันกับครูเชี่ยวชาญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามวัดระดับคุณลักษณะของครู จำนวน 10 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามวัดระดับความฉลาดทางอารมณ์ 2) แบบสอบถามวัดระดับคุณธรรมจริยธรรม 3) แบบสอบถามวัดระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ 4) แบบสอบถามวัดระดับการพัฒนาตนเอง 5) แบบสอบถามวัดระดับความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการ 6) แบบสอบถามวัดระดับแรงจูงใจใฝ่รู้ 7) แบบสอบถามวัดระดับเจตคติต่อวิชาชีพครู 8) แบบสอบถามวัดระดับการประดิษฐ์นวัตกรรมการสอน 9) แบบสอบถามวัดระดับความสามารถในการสอน 10) แบบสอบถามวัดระดับการบริการทางวิชาการ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ ความแปรผันของระดับคุณลักษณะของครู 10 ประการ จำแนกตามแต่ละวิทยฐานะทั้ง 4 ประเภท คือ 1) ครูเชี่ยวชาญ 2) ครูชำนาญการพิเศษ 3) ครูชำนาญการ 4) ครู และวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณลักษณะของครูที่มีวิทยฐานะต่างกันทั้ง 4 ประเภท ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียวของตัวแปรพหุคูณ (One way MANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (Discriminant Analysis)

ผลการวิจัยพบดังนี้

1. ครูเชี่ยวชาญมีคุณลักษณะของครู 9 ประการ ดังนี้ 1) คุณธรรมจริยธรรม 2) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ 3) การพัฒนาตนเอง 4) ความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการ 5) แรงจูงใจใฝ่รู้ 6) เจตคติต่อวิชาชีพครู 7) การประดิษฐ์นวัตกรรมการสอน 8) ความสามารถในการสอน 9) การบริการทางวิชาการ ยกเว้นความฉลาดทางอารมณ์ สูงกว่าครู 3 ประเภท คือ ครูชำนาญการพิเศษ ครูชำนาญการและครู ครูทั้ง 3 ประเภท จะมีลักษณะน้อยกว่ากันและกันตามลำดับประเภทของครู ผู้มีตำแหน่งเป็นเพียงครูมีลักษณะของครู 9 ประการน้อยที่สุด ครูทั้ง 4 ประเภท มีระดับความฉลาดทางอารมณ์เท่ากัน คือ ระดับปานกลาง

2. ตัวแปรที่แจกแจงครู 4 ประเภท มี 9 ตัวแปร ดังนี้ 1) คุณธรรมจริยธรรม 2) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ 3) การพัฒนาตนเอง 4) ความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการ 5) แรงจูงใจใฝ่รู้ 6) เจตคติต่อวิชาชีพครู 7) การประดิษฐ์นวัตกรรมการสอน 8) ความสามารถในการสอน 9) การบริการทางวิชาการ

คำสำคัญ : คุณลักษณะของครู, วิทยฐานะ

Abstract

The purposes of this dissertation were 1) to study the level of characteristics of expertise teachers, academician specialist teachers, academician teachers, and teachers, 2) to compare the characteristics of expertise teachers, academician specialist teachers, academician teachers, and teachers, and 3) to find out the characteristics which discriminate four types of teachers : expertise teachers, academician specialist teachers, academician teachers, and teachers. The samples consisted of 320 teachers working in the elementary schools, opportunity extending schools, and secondary schools located in the northeast of Thailand under Office of The Basic Education Commission, Ministry of Education. The samples were divided into four categories : 80 expertise teachers, 80 academician specialist teachers, 80 academician teachers, and 80 teachers who worked in the second semester, during the academic year 2010. The samples were chosen by selecting 80 expertise teachers firstly, and then selected the other three types of teachers who had worked in the same school or in the same province with these 80 expertise teachers.

The research instruments were the questionnaires for measuring ten characteristics of teachers which were 1) the questionnaire used for measuring the emotional quotient level of teachers, 2) the questionnaire used for measuring the moral level of teachers, 3) the questionnaire used for measuring the academic leadership level of teachers, 4) the questionnaire used for measuring the self-development level of teachers, 5) the questionnaire used for measuring the level of determination on academic achievement of teachers, 6) the questionnaire used for measuring the level of inquisitive motive of teachers, 7) the questionnaire used for measuring

the level of attitude towards teaching profession, 8) the questionnaire used for measuring the level of teaching material innovation, 9) the questionnaire used for measuring the teaching ability level of teachers, and 10) the questionnaire used for measuring the level of public academic service of teachers. The researcher collected all the data by herself. The statistical methods used to analyze the data were mean, standard deviation, coefficient of variation, One way MANOVA, and Discriminant analysis.

The research findings were as follows:

1. The expertise teachers had more nine characteristics which were; 1) moral, 2) academic leadership, 3) self-development, 4) determination on academic achievement, 5) inquisitive motive, 6) attitude towards teaching profession, 7) teaching material innovation, 8) teaching ability, and 9) public academic service, except emotional quotient of teachers, than the other three types of teachers, which were academicians, specialist teachers, and teachers. The nine characteristics were found in these three types of teachers in the second, third, and fourth rank, respectively. The teachers had the nine characteristics of teachers at the least. All four types of teachers had the emotional quotient level at a moderate level.

2. There were nine variables that discriminated the teachers into four types which were; 1) moral, 2) academic leadership, 3) self-development, 4) determination on academic achievement, 5) inquisitive motive, 6) attitude towards teaching profession, 7) teaching material innovation, 8) teaching ability, and 9) public academic service.

Keywords : Characteristics of Teachers, Ranks.

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 50 (ราชกิจจานุเบกษา, 2550) ระบุว่าบุคคลย่อมมีเสรีภาพทางวิชา การศึกษา การอบรม การเรียนการสอน การวิจัยและเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครองตามหน้าที่ของพลเมือง (ธีรศักดิ์ เลี้ยวโรสง, 2549: 1) พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 28 (ราชกิจจานุเบกษา, 2553) กำหนดให้สถานศึกษาใช้ผลงานทางวิชาการ การให้บริการทางวิชาการเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิ ภาพ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549) กำหนดว่า การมุ่งเน้นพัฒนาครูเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของการพัฒนาการศึกษา เพราะครูมีหน้าที่พัฒนาเด็ก เยาวชน ทั้งร่างกาย และจิตใจ เพื่อให้เจริญเติบโตเป็นคนดี ครูที่มีคุณภาพ จะพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้เต็มตามศักยภาพของเขา และใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคม (กันดิศ ชลสินธุ์, 2545: 1)

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 80 (ราชกิจจานุเบกษา, 2553) กำหนดให้มีการพัฒนาข้าราชการครูก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่มีวิทยฐานะ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรมและเจตคติต่อวิชาชีพ การ

ปฏิรูปการศึกษาตอนแรก มีการเสนอให้ประเมินครูใหม่ ครูที่ไม่ผ่านการประเมินต้องได้รับการพัฒนา แต่แรงผลักดันทางการเมืองทำให้ผู้ที่เป็นครูอยู่แล้วมีสิทธิได้ใบประกอบวิชาชีพ (วิทยากร เชียงกูล, 2549: 4) จึงทำให้ไม่ทราบว่าคุณครูบางคนมีคุณภาพหรือไม่ ถ้าครูมีความรู้ความสามารถต่ำก็เป็นเพียงผู้บอกความรู้ให้นักเรียน ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นไปตามที่ต้องการได้ (โกวิท ปรวาลพฤษ์, 2541: 58)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 ก) ได้กำหนดให้มีมาตรฐานตำแหน่ง มาตรฐานวิทยฐานะ หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูมีโอกาสนเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น โดยเสนอผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานตามหน้าที่ของตนให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในแต่ละวิทยฐานะเป็นผู้พิจารณา เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา (สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ, 2550: 13)

ปีการศึกษา 2553 ข้าราชการครูที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีครูเชี่ยวชาญพิเศษ 2 คน ซึ่งครูเชี่ยวชาญพิเศษมีน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นครูเชี่ยวชาญ ครูชำนาญการพิเศษ ครูชำนาญการและครู จึงเป็นปัญหาที่น่าสนใจที่ควรทำการวิจัยว่าครูทั้ง 4 ประเภทนี้ มีลักษณะต่างกันอย่างใดหรือลักษณะอะไรของครูที่ทำให้เกิดความแตกต่างในครูทั้ง 4 ประเภท ที่สร้างผลงานจนได้รับวิทยฐานะต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของครูเชี่ยวชาญ ครูชำนาญการพิเศษ ครูชำนาญการ และครู
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูเชี่ยวชาญ ครูชำนาญการพิเศษ ครูชำนาญการและครู

3. เพื่อค้นหาคุณลักษณะของครูที่ทำให้เกิดความแตกต่างในครูทั้ง 4 ประเภท ที่สามารถจำแนกเป็นครูเชี่ยวชาญ ครูชำนาญการพิเศษ ครูชำนาญการและครู

สมมติฐานของการวิจัย

คุณลักษณะของครู 10 ประการ

1. ความฉลาดทางอารมณ์
2. คุณธรรมจริยธรรม
3. ความเป็นผู้นำทางวิชาการ
4. การพัฒนาตนเอง
5. ความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการ
6. แรงจูงใจใฝ่รู้
7. เจตคติต่อวิชาชีพครู
8. การประดิษฐ์นวัตกรรมการสอน
9. ความสามารถในการสอน
10. การบริการทางวิชาการ

สามารถจำแนกวิทยฐานะของครู 4 ประเภท

ดังนี้

1. ครูเชี่ยวชาญ
2. ครูชำนาญการพิเศษ
3. ครูชำนาญการ
4. ครู

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้วิจัยเป็นข้าราชการครู 4 ประเภท ดังนี้ 1) ครูเชี่ยวชาญ 2) ครูชำนาญการพิเศษ 3) ครูชำนาญการ 4) ครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในปีการศึกษา 2553 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน ดังนี้ 1) ครูเชี่ยวชาญ จำนวน 80 คน 2) ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 80 คน 3) ครูชำนาญการจำนวน 80 คน 4) ครู จำนวน 80 คน ที่สอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา

2553 การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้ครูเชี่ยวชาญเป็นหลัก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีครูเชี่ยวชาญเพียง 80 คน จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างครูประเภทอื่นในโรงเรียนเดียวกัน หรือโรงเรียนที่ใกล้เคียงกันในจังหวัดเดียวกัน กับครูเชี่ยวชาญ เพื่อควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนอื่นๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามวัดระดับความฉลาดทางอารมณ์ มี 52 ข้อ ค่าความเที่ยงตรง 0.82 ค่าความเชื่อมั่น 0.81 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประเมินระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครู จากน้อยที่สุด ถึงมากที่สุด

2. แบบสอบถามวัดระดับคุณธรรมจริยธรรม มี 19 ข้อ ค่าความเที่ยงตรง 0.84 ค่าความเชื่อมั่น 0.89 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประเมินระดับคุณธรรมจริยธรรมของครู จากน้อยที่สุด ถึงมากที่สุด

3. แบบสอบถามวัดระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ มี 4 ข้อ ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ มี 2 ตัวเลือก ให้ครูเลือกตอบ มี หรือไม่มี

4. แบบสอบถามวัดระดับการพัฒนาตนเอง มี 17 ข้อ ค่าความเที่ยงตรง 0.92 ค่าความเชื่อมั่น 0.90 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประเมินระดับการพัฒนาของครู จากน้อยที่สุด ถึงมากที่สุด

5. แบบสอบถามวัดระดับความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการ มี 7 ข้อ ค่าความเที่ยงตรง 0.84 ค่าความเชื่อมั่น 0.86 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประเมินระดับความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการของครู จากน้อยที่สุด ถึงมากที่สุด

6. แบบสอบถามวัดระดับแรงจูงใจใฝ่รู้ มี 20 ข้อ ค่าความเที่ยงตรง 0.89 ค่าความเชื่อมั่น 0.93 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประเมินระดับแรงจูงใจใฝ่รู้ของครู จากน้อยที่สุด ถึงมากที่สุด

7. แบบสอบถามวัดระดับเจตคติต่อวิชาชีพครู มี 7 ข้อ ค่าความเที่ยงตรง 0.87 ค่าความเชื่อมั่น 0.91 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประเมินระดับเจตคติต่อวิชาชีพครูของครู จากน้อยที่สุด ถึงมากที่สุด

8. แบบสอบถามวัดระดับการประดิษฐ์นวัตกรรมการสอน มี 8 ข้อ ค่าความเที่ยงตรง 0.90 ค่าความเชื่อมั่น 0.89 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประเมินระดับการประดิษฐ์นวัตกรรมการสอนของครู จากน้อยที่สุด ถึงมากที่สุด

9. แบบสอบถามวัดระดับความสามารถในการสอน มี 6 ข้อ ค่าความเที่ยงตรง 0.86 ค่าความเชื่อมั่น 0.83 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประเมินระดับความสามารถในการสอนของครู จากน้อยที่สุด ถึงมากที่สุด แบบสอบถามวัดระดับการบริการทางวิชาการ มี 7 ข้อ ค่าความเที่ยงตรง 0.87 ค่าความเชื่อมั่น 0.91 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประเมินระดับการบริการทางวิชาการของครู จากน้อยที่สุด ถึงมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ความแปรผันของระดับคุณลักษณะของครู 10 ประการ จำแนกตามแต่ละวิทยฐานะทั้ง 4 ประเภท คือ 1) ครูเชี่ยวชาญ

2) ครูชำนาญการพิเศษ 3) ครูชำนาญการ 4) ครู (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2540)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณลักษณะของครูที่มีวิทยฐานะต่างกันทั้ง 4 ประเภท ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของตัวแปรพหุคูณ (One way MANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (Discriminant Analysis) (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2540 : 160 - 166)

ผลการวิจัย

1. ครูแต่ละประเภทมีระดับของคุณลักษณะของครู 10 ประการ ดังนี้ ครูประเภทที่ 1 คือ ครูเชี่ยวชาญ มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$, S.D = 0.30, C.V = 10.03) ครูเชี่ยวชาญแต่ละคนมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันค่อนข้างน้อย มีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D = 0.39, C.V = 8.65) ครูเชี่ยวชาญแต่ละคนมีคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันน้อย มีความเป็นผู้นำทางวิชาการมาก ($\bar{X} = 0.83$, S.D = 0.18, C.V = 21.69) ครูเชี่ยวชาญแต่ละคนมีความเป็นผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันมาก มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D = 0.52, C.V = 13.79) ครูเชี่ยวชาญแต่ละคนมีการพัฒนาตนเองแตกต่างกันปานกลาง มีความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D = 0.39, C.V = 8.67) ครูเชี่ยวชาญแต่ละคนมีความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการแตกต่างกันน้อย มีแรงจูงใจใฝ่รู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D = 0.33, C.V = 7.30) ครูเชี่ยวชาญแต่ละคนมีแรงจูงใจใฝ่รู้แตกต่างกันน้อย มีเจตคติที่ดีมากต่อวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.92$, S.D = 0.23, C.V = 4.67) ครูเชี่ยวชาญแต่ละคนมีเจตคติต่อวิชาชีพครูแตกต่างกันน้อย มีการประดิษฐ์นวัตกรรมการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D = 0.49, C.V = 12.19) ครูเชี่ยวชาญแต่ละคนมีการประดิษฐ์นวัตกรรม

การสอนแตกต่างกันปานกลาง มีความสามารถในการสอนมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D = 0.40, C.V = 9.01) ครูเชี่ยวชาญแต่ละคนมีความสามารถในการสอนแตกต่างกันน้อย มีการบริการทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D = 0.55, C.V = 13.38) ครูเชี่ยวชาญแต่ละคนมีการบริการทางวิชาการแตกต่างกันปานกลาง

ครูประเภทที่ 2 คือ ครูชำนาญการพิเศษ มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$, S.D = 0.30, C.V = 10.03) ครูชำนาญการพิเศษแต่ละคนมีความฉลาดทาง อารมณ์แตกต่างกันค่อนข้างน้อย มีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D = 0.46, C.V = 10.36) ครูชำนาญการพิเศษแต่ละคนมีคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันค่อนข้างน้อย มีความเป็นผู้นำทางวิชาการมาก ($\bar{X} = 0.51$, S.D = 0.28, C.V = 54.90) ครูชำนาญการพิเศษแต่ละคนมีความเป็นผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันมาก มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D = 0.53, C.V = 15.73) ครูชำนาญการพิเศษแต่ละคนมีการพัฒนาตนเองแตกต่างกันปานกลาง มีความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D = 0.49, C.V = 11.67) ครูชำนาญการพิเศษแต่ละคนมีความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการแตกต่างกันปานกลาง มีแรงจูงใจใฝ่รู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D = 0.41, C.V = 9.38) ครูชำนาญการพิเศษแต่ละคนมีแรงจูงใจใฝ่รู้แตกต่างกันน้อย มีเจตคติที่ดีมากต่อวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.82$, S.D = 0.36, C.V = 7.47) ครูชำนาญการพิเศษแต่ละคนมีเจตคติต่อวิชาชีพครูแตกต่างกันน้อย มีการประดิษฐ์นวัตกรรมการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D = 0.54, C.V = 14.67) ครูชำนาญการพิเศษแต่ละคนมีการประดิษฐ์นวัตกรรมการสอนแตกต่างกันปานกลาง มีความสามารถในการสอนมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D = 0.50, C.V = 11.85) ครูชำนาญการพิเศษแต่ละคนมีความสามารถในการสอนแตกต่างกันปานกลาง มีการบริการทางวิชาการอยู่

ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D = 0.69, C.V = 19.77) ครูชำนาญการพิเศษแต่ละคนมีการบริการทางวิชาการแตกต่างกันค่อนข้างมาก

ครูประเภทที่ 3 คือ ครูชำนาญการ มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$, S.D = 0.29, C.V = 9.93) ครูชำนาญการแต่ละคนมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันน้อย มีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D = 0.43, C.V = 9.84) ครูชำนาญการแต่ละคนมีคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันน้อย มีความเป็นผู้นำทางวิชาการน้อย ($\bar{X} = 0.29$, S.D = 0.23, C.V = 79.31) ครูชำนาญการแต่ละคนมีความเป็นผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันมาก มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$, S.D = 0.54, C.V = 16.56) ครูชำนาญการแต่ละคนมีการพัฒนาตนเองแตกต่างกันปานกลาง มีความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D = 0.53, C.V = 13.52) ครูชำนาญการแต่ละคนมีความมุ่งมั่นในความ สำเร็จทางวิชาการแตกต่างกันปานกลาง มีแรงจูงใจใฝ่รู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D = 0.39, C.V = 9.22) ครูชำนาญการแต่ละคนมีแรงจูงใจใฝ่รู้แตกต่างกันน้อย มีเจตคติที่ดีมากต่อวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.71$, S.D = 0.40, C.V = 8.49) ครูชำนาญการแต่ละคนมีเจตคติต่อวิชาชีพครูแตกต่างกันน้อย มีการประดิษฐ์นวัตกรรมการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D = 0.64, C.V = 17.93) ครูชำนาญการแต่ละคนมีการประดิษฐ์นวัตกรรมการสอนแตกต่างกันปานกลาง มีความสามารถในการสอนมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D = 0.54, C.V = 13.60) ครูชำนาญการแต่ละคนมีความสามารถในการสอนแตกต่างกันปานกลาง มีการบริการทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$, S.D = 0.68, C.V = 22.82) ครูชำนาญการแต่ละคนมีการบริการทางวิชาการแตกต่างกันมาก

ครูประเภทที่ 4 คือ ครู มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$, S.D = 0.32,

C.V = 11.08) ครูแต่ละคนมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันปานกลาง มีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 0.42, C.V = 9.88) ครูแต่ละคนมีคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันน้อย มีความเป็นผู้นำทางวิชาการน้อย ($\bar{X} = 0.16$, S.D = 0.19, C.V = 118.75) ครูแต่ละคนมีความเป็นผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันมาก มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$, S.D = 0.48, C.V = 14.91) ครูแต่ละคนมีการพัฒนาตนเองแตกต่างกันปานกลาง มีความมุ่งมั่นในความ สำเร็จทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D = 0.45, C.V = 11.81) ครูแต่ละคนมีความมุ่งมั่นในความ สำเร็จทางวิชาการแตกต่างกันปานกลาง มีแรงจูงใจใฝ่รู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D = 0.36, C.V = 8.21) ครูแต่ละคนมีแรงจูงใจใฝ่รู้แตกต่างกันน้อย มีเจตคติที่ดีมากต่อวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.70$, S.D = 0.40, C.V = 8.51) ครูแต่ละคนมีเจตคติต่อวิชาชีพครูแตกต่างกันน้อย มีการประดิษฐ์นวัตกรรมการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D = 0.56, C.V = 5.51) ครูแต่ละคนมีการประดิษฐ์นวัตกรรมการสอนแตกต่างกันปานกลาง มีความสามารถในการสอนมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D = 0.44, C.V = 11.28) ครูแต่ละคนมีความสามารถในการสอนแตกต่างกันปานกลาง มีการบริการทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.51$, S.D = 0.73, C.V = 29.08) ครูแต่ละคนมีการบริการทางวิชาการแตกต่างกันมาก

2. ครูเชี่ยวชาญมีคุณลักษณะของครู 9 ประการ ดังกล่าว ยกเว้นความฉลาดทางอารมณ์ สูงกว่าครูอีก 3 ประเภท คือ ครูชำนาญการพิเศษ ครูชำนาญการและครู โดยลักษณะของครูทั้ง 3 ประเภท จะมีลักษณะน้อยกว่า กันและกันตามลำดับประเภทของครู ผู้มีตำแหน่งเป็นเพียงครูมีลักษณะของครู 9 ประการน้อยที่สุด ครูทั้ง 4 ประเภท มีระดับความฉลาดทางอารมณ์เท่ากัน คือ ระดับปานกลาง

3. ตัวแปรที่แจกแจงครูทั้ง 4 ประเภทได้มี 9 ตัวแปร ดังนี้ 1) คุณธรรมจริยธรรมของครู 2) ความเป็นผู้นำทางวิชาการของครู 3) การพัฒนาตนเองของครู 4) ความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการของครู 5) แรงจูงใจใฝ่รู้อย่างสูงของครู 6) เจตคติต่อวิชาชีพครูของครู 7) การประดิษฐ์นวัตกรรมการสอนของครู 8) ความสามารถในการสอนของครู 9) การบริการทางวิชาการของครู

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า มี 9 ตัวแปรแจกแจงครู 4 ประเภทได้ คือ 1) คุณธรรมจริยธรรม 2) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ 3) การพัฒนาตนเอง 4) ความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการ 5) แรงจูงใจใฝ่รู้อย่างสูง 6) เจตคติต่อวิชาชีพครู 7) การประดิษฐ์นวัตกรรมการสอนของครู 8) ความสามารถในการสอน 9) การบริการทางวิชาการ โดยครูเชี่ยวชาญ มีระดับคุณลักษณะของครู 9 ประการสูงสุด รองลงมา คือ ครูชำนาญการพิเศษ ครูชำนาญการ มีระดับคุณลักษณะของครูลดหลั่นลงมาตามวิทยฐานะ สำหรับครู มีระดับคุณลักษณะของครู 9 ประการต่ำสุด เมื่อเทียบเปรียบคุณลักษณะ 9 ประการของครูเชี่ยวชาญ ครูชำนาญการพิเศษ ครูชำนาญการ และครู แตกต่างกัน ทั้งนี้จะเกิดจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกกลุ่มไว้ คือ กลุ่มครูเชี่ยวชาญที่มีผลงานผ่านเกณฑ์การประเมินให้เป็นครูเชี่ยวชาญ กลุ่มครูชำนาญการพิเศษที่มีผลงาน ผ่านเกณฑ์ประเมินให้เป็นครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มครูชำนาญการที่มีผลงานผ่านเกณฑ์การประเมิน ให้เป็นครูชำนาญการ สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูมีวิทยฐานะของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 ข) และกลุ่มครูที่เป็นสายผู้สอนยังไม่ได้ทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะหรือยังไม่มีวิทยฐานะ คุณลักษณะของครู 9 ประการนั้น แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 เป็นตัวแปรด้านจิตพิสัยมี 6 ตัวแปร คือ 1) คุณธรรมจริยธรรม 2) ความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการ 3) แรงจูงใจใฝ่รู้อย่างสูง 4) เจตคติต่อวิชาชีพครู 5) การพัฒนาตนเอง 6) การบริการทางวิชาการ ส่วนประเภทที่ 2 เป็นตัวแปรด้านความสามารถมี 3 ตัวแปร คือ 1) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ 2) การประดิษฐ์นวัตกรรมการสอน 3) ความสามารถในการสอน

เมื่อพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ พบว่า ตัวแปรด้านจิตพิสัย ที่มีอำนาจจำแนกครู 4 ประเภทได้อย่างชัดเจน คือ ความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการ ($r = 0.44$) การพัฒนาตนเอง ($r = 0.31$) แรงจูงใจใฝ่รู้อย่างสูง ($r = 0.22$) ตัวแปรทั้งสามนี้ เป็นตัวแปรด้านจิตพิสัยที่มีผลทำให้ครูพัฒนาตนเองด้วยการใฝ่หาความรู้ เพราะมีแรงจูงใจใฝ่รู้อย่างสูงและมีความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการสูงอย่าง มีคุณธรรมจริยธรรม ($r = 0.17$) การพัฒนาตนเองด้านวิชาการของครู อาจารย์มีผลต่อการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของสรุดา ชัยสุวรรณ (2549:183) สิงห์ แกรนวิลล์และดิกคา (Singh, Granville & Dicka, 2002: 223-232) ที่กล่าวว่า ความสำเร็จในการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับตัวแปรด้านจิตพิสัย ซึ่งมีแรงจูงใจใฝ่รู้อย่างสูงเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพเป็นสำคัญ การที่ครูเชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นครูที่มีความสำเร็จในการเข้าสู่ตำแหน่งระดับสูงทางวิชาการ เพราะครูเหล่านี้มีแรงจูงใจใฝ่รู้อย่างสูง มีความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการสูงและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ($r = 0.20$) สอดคล้องกับที่ สิงห์ แกรนวิลล์และดิกคา (Singh, Granville & Dicka, 2002: 223-232) กล่าวไว้ ตัวแปรด้านจิตพิสัยที่มีอำนาจจำแนกครู 4 ประเภทได้อย่างมากที่สุด คือ การบริการทางวิชาการ ($r = 0.70$) ตัวแปรนี้มีอำนาจจำแนกกลุ่มครูทั้ง 4 นี้ได้อย่างมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบบรรดาตัวแปรด้านจิตพิสัยทั้ง 6 ตัวแปรและมีอำนาจจำแนกสูงเป็นอันดับที่สองของตัวแปรทั้ง 9 ตัวแปร ตัวแปรการบริการทางวิชาการของครูนี้สะท้อนทั้งความสามารถของตนเอง

จึงมีน้ำใจบริการวิชาการให้กับเพื่อนครูและสถานศึกษาต่าง ๆ ทำให้ครูมีความสำเร็จเข้าสู่ตำแหน่งระดับสูงทางวิชาการ

สำหรับตัวแปรด้านความสามารถนั้น ตัวแปรที่มีอำนาจจำแนกครูทั้ง 4 ประเภทได้อย่างมากที่สุดเมื่อเทียบกับตัวแปรทั้ง 9 และเปรียบเทียบกับตัวแปรด้านความสามารถอื่นๆ คือ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของครู ตัวแปรนี้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบถึง 0.88 ครูที่มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ คือ ครูที่มีความรู้ความสามารถ มีความคิดในการสร้างผลงานทางวิชาการ ซึ่งเป็นเกณฑ์สำคัญในการได้รับการพิจารณาเข้าสู่ตำแหน่งระดับสูงทางวิชาการ เช่น การประคองชั้นวัดกรรมการสอนของครู ซึ่งก็เป็นตัวแปรที่มีอำนาจจำแนกครูทั้ง 4 ประเภทได้อย่างชัดเจน เพราะมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.23 ความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูทำให้ครูมีความสามารถในการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของคอลลินส์ (Collins, 1987: 324) ที่พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการส่งผลต่อความสามารถในการสอนของครูแล้วส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน งานวิจัยนี้ พบว่า ความสามารถในการสอนของครูเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีอำนาจจำแนกในการแจกแจงครูทั้ง 4 ประเภทได้อย่างชัดเจน เพราะมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.34

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรกำหนดคุณสมบัติในการเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครู ให้มีลักษณะของครู 9 ประการ ดังนี้ 1) มีคุณธรรมจริยธรรม 2) มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ 3) มีการพัฒนาตนเอง 4) มีความมุ่งมั่นในความสำเร็จทางวิชาการ 5) มีแรงจูงใจใฝ่รู้ 6) มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู 7) มีการประคองชั้นวัดกรรมการสอน 8) มีความสามารถในการสอน 9) มีการบริการทางวิชาการ

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา หน่วยงานต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดอบรมพัฒนาให้ข้าราชการครูมีคุณลักษณะของครู 9 ประการ ถ้าข้าราชการครูมีลักษณะของครูดังกล่าว ก็ย่อมมีความรู้ความสามารถในการจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อให้เลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยพัฒนาหลักสูตรอบรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของครู 9 ประการ ดังกล่าว

2.2 ควรวิจัยเปรียบเทียบคุณลักษณะของครู 9 ประการระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กันดิศ ชลสินธุ์. (2545). *การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครูของครูกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัด กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการประเมินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ สายงานสอน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.*
- _____. (2552 ข). *หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.*
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2541). “การพัฒนาวิชาชีพรู.” *ในแนวคิดและนโยบายกระทรวง ศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.*
- ธีรศักดิ์ เลื่อยไธสง. (2549). “การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลเรื่องที่ 4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา.” *สาส์นนิเทศการศึกษา. 3(4) : 1.*
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. เล่มที่ 124 ตอน 47 ก วันที่ 24 สิงหาคม 2550.*
- _____. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. เล่มที่ 127 ตอน 45 ก วันที่ 22 กรกฎาคม 2553.*
- _____. (2553). *พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. เล่มที่ 127 ตอน 45 ก วันที่ 22 กรกฎาคม 2553.*
- วิทยากร เชียงกุล. (2549). *รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2547 / 2548 รากเหง้าของปัญหาและแนวทางแก้ไข. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.*
- ศรุดา ชัยสุวรรณ. (2549). *ปัจจัยที่เอื้อต่อการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เอกชน. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.*
- สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. (2550). *ก้าวเข้าสู่การเลื่อนวิทยฐานะ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เฟื่องฟ้าพรินติง.*
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). *คู่มือการประเมินวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.*
- ลำเรียง บุญเรืองรัตน์. (2540). *เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรพหุคูณ. กรุงเทพฯ : บริษัท ต้นอ้อ แกรมมี่ จำกัด.*
- Collins, Carol Roberts. (1987). “Teacher and Principal Perception of The Effect of Principals Engagement in Selected Instructional Leadership Functions on Student Achievement.” *Dissertation Abstracts International. 48(11) : 2796 - A.*
- Singh, K., Granville, M. & Dicka, S. (2002). *Mathematics and Science Achievement : Effects of Motivation, Interest, and Academic Engagement. The Journal of Educational Research. (July/August) 95(6) : 223 - 232.*